

ZAKON Br. 06/L-029

O ZAŠTITI OD ZRAČENJA I NUKLEARNOJ BEZBEDNOSTI

Skupština Republike Kosova,

Na osnovu člana 65 (1) Ustava Republike Kosova,

Usvaja:

ZAKON O ZAŠTITI OD ZRAČENJA I NUKLEARNOJ BEZBEDNOSTI

GLAVA I OPŠTE ODREDBE

Član 1

Cilj

1. Cilj ovog zakona je zaštita zdravlja lica koja se izlažu profesionalnom, medicinskom i javnom jonizirajućem zračenju, zatim zaštita životne sredine od štetnih uticaja jonizirajućeg i ne jonizirajućeg zračenja, obezbeđivanje visokog stepena nuklearne bezbednosti, kao ispunjavanje međunarodnih obaveza Republike Kosova u ovoj oblasti.

2. Ovaj zakon je u skladu sa direktivama EU, sa posebnim naglaskom na: Direktivu o osnovnim bezbednosnim standardima (Direktiva 2013/59/EURATOM), Direktivu o radioaktivnom otpadu i upravljanju upotrebljenim gorivom (Direktiva 2011/70/EURATOM), Direktivu o vodi namenjenoj ljudskoj upotrebi (Direktiva 2013/51/EURATOM), Direktivu o transportu radioaktivnog otpada i korišćenog goriva (Direktiva 2006/117/EURATOM) i Direktivu o nuklearnoj bezbednosti nuklearnih postrojenja sa izmenama (Direktiva/2014/87/EURATOM).

Član 2

Delokrug

1. Ovaj zakon se sprovodi na sve aktivnosti i prakse koje obuhvataju mirnodobsku upotrebu nuklearne energije i jonizirajućeg zračenja na teritoriji ili pod jurisdikcijom odnosno kontrolom Republike Kosova.

2. Ovaj zakon se sprovodi na svaku situaciju planiranog izlaganja, postječkog ili hitnog, koja obuhvata opasnost od izlaganja zračenju, koja ne mogu da se ne uzmu u obzir u pogledu zaštite od zračenja ili u vezi sa životnom sredinom, u funkciji dugoročne zaštite ljudskog zdravlja.

3. Ovaj zakon određuje status, dužnosti i odgovornosti Kosovske agencije za zaštitu od zračenja i nuklearnoj bezbednosti i odgovornosti za komunikaciju sa drugim zemljama i važnim međunarodnim organizacijama, kao i ostvarivanje ciljeva koji su ovim zakonom određeni.

Član 3

Izuzeća iz delokruga

1. Ovaj zakon ne važi za sledeće:

1.1. izloženost prirodnom nivou radijacije kao što su radionukleidi koji se nalaze u ljudskom telu i kosmičkom zračenju koje se nalazi na površini zemlje;

1.2. izloženost građana ili radnika zračenju tokom letenja, osim vazduhoplovnih ekipa u

toku letenja;

1.3. nadzemna izloženost radionukleidima prisutnim u ne korišćenoj zemljinoj kori;

1.4. aktivnosti ili prakse koje uključuju izloženosti koje su izuzete iz regulatorne kontrole.

Član 4 **Definicije**

1. Izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1.1. **Agencija** - Kosovska agencija za zaštitu od radijacije i nuklearnu bezbednost;

1.2. **Aktivnost(A)** – aktivnost određene količine radionukleida u određenom stanju energije u datom vremenu. Jedinica aktivnosti je Bekerel (Bq);

1.3. **Aktivacija** – proces kojim se stabilan nukleid transformiše u radionukleid koji zrači česticama ili visoko energetske fotonima materijal u koji se nalazi;

1.4. **Nesrećan slučaj** - bilo koji ne nameran događaj, čije su posledice ili potencijalne posledice značajne u pogledu zaštite od zračenja i nuklearnoj bezbednosti;

1.5. **ALARA** – naj niži održivi nivo koji se razumno dostiže;

1.6. **MAAE** – „Međunarodna agencija za atomsku energiju“;

1.7. **Ovlaćenje** – registracija ili licenciranje jedne delatnosti;

1.8. **Napušteni izvor** – radioaktivni izvor koji niti je izuzet niti je pod regulatornom kontrolom, zato što nikada nije bio pod regulatornom kontrolom ili zato što je napušten, izgubljen, pogrešno odložen, ukraden ili na drugi način prenet bez odgovarajućeg ovlašćenja;

1.9. **Radioaktivni izvor** - izvor radijacije koji sadrži radioaktivni materijal u cilju upotrebe njegove radioaktivnosti;

1.10. **Zapečaćeni izvor** - radioaktivni izvor u kojem je radioaktivni materijal permanentno zapečaćen u kapsuli ili postavljen u čvrstom obliku u cilju sprečavanja svakog širenja radioaktivnih supstanci u normalnim uslovima upotrebe;

1.11. **Visoko aktivni zapečaćeni izvor (HASS)** – zapečaćeni izvor čija je aktivnost sadržanog radionukleida jednaka ili prevazilazi relevantnu vrednost aktivnosti koja je propisana relevantnim pravilnikom;

1.12. **Nekorišteni zapečaćeni izvor** - zapečaćeni izvor koji se više ne koristi ili se ne namerava koristiti za delatnost za koju je dato ovlašćenje ali i dalje zahteva sigurno upravljanje;

1.13. **Izvor zračenja** - objekat, oprema ili radioaktivna supstanca koja može prouzrokovati izloženost zračenjem ili ispuštanjem radioaktivnog materijala;

- 1.14. **Odlaganje** – držanje radioaktivnog materijala uključujući i korišćeno radioaktivno gorivo, radioaktivni izvor ili radioaktivni otpad, u objektu bez namere ponovnog uzimanja;
- 1.15. **Oštećenje zdravlja** – smanjenje dužine i kvaliteta života koje se javlja kod stanovništva nakon izloženosti, uključujući i onu koja proističe iz reakcije tkiva, kancera i teških genetskih poremećaja;
- 1.16. **Apsorbovana doza (D)** – energija koja je apsorbovana po jedinici mase;
- 1.17. **Ekvivalentna doza** – apsorbovana doza u tkivu ili organu izmerena po vrsti i kvalitetu radijacije;
- 1.18. **Stručnjak za medicinsku fiziku** – Lice koje poseduje znanje, obuku i iskustvo da deluje ili pruža savete za pitanja koje se odnose na fiziku zračenja primenjenu na medicinsku izloženost, čija je stručnost u ovom pogledaju priznata od strane Agencije;
- 1.19. **Stručnjak za zaštitu od zračenja** – lice koje ima potrebno znanje, obuku i stručnost za davanje saveta za zaštitu od zračenja, kako bi se obezbedila delotvorna zaštita ljudi, čiju je stručnost u ovom pogledu priznala Agencija;
- 1.20. **Izloženost** – akt izlaganja ili stanja izloženosti jonizirajućem zračenju emitovanom izvan tela (spoljna izloženost) ili unutar tela (interna izloženost);
- 1.21. **Nesrećna izloženost** – izloženost pojedinaca, osim radnika hitne službe kao rezultat nesrećnog slučaja;
- 1.22. **Vanredna profesionalna izloženost** – izloženost zračenju u situacijama vanredne izloženosti radnika hitne službe;
- 1.23. **Medicinska izloženost** – izloženost zračenju pacijenata ili asimptomatskih pojedinaca kao deo njihovog medicinskog ili stomatološkog tretmana ili dijagnoze, za dobrobit njihovog zdravlja, kao i izloženost onih koji se staraju ili pomažu, kao i dobrovoljaca medicinskih ili bijomedicinskih istraživanja;
- 1.24. **Normalna izloženost** – izloženost za koju se očekuje da se pojavi pod normalnim radnim uslovima u objektu ili aktivnosti (uključujući i održavanje, inspekciju, dekomisioniranje), uključujući i manje incidente koji se mogu držati pod kontrolom, tokom normalnog rada uz predvigjenih operativnih pojava;
- 1.25. **Profesionalna izloženost** – izloženost radnika, praktikanata i studenata, nastala tokom obavljanja posla;
- 1.26. **Javna izloženost** – izloženost pojedinaca, isključujući svaku profesionalnu ili medicinsku izloženost;
- 1.27. **Potencijalna izloženost** – neočekivana izloženost do koje može doći kao rezultat nekog događaja ili niza događaja koji su verovatni, uključujući kvarove na opremi i greške u radu;
- 1.28. **Izloženost u postojećim situacijama** - situacija izloženosti koja već postoji kada

odluka o njenoj kontroli treba da se donese, koja ne zahteva ili ne zahteva više preduzimanje hitnih mera;

1.29. **Izloženost u vanrednim situacijama** - izloženost koja je nastala kao rezultat hitne situacije;

1.30. **Vanredna situacija** – situacija ili događaj koji ne predstavlja rutinu, koja obuhvata izvor zračenja koji zahteva preduzimanje hitnih mera kako bi se ublažile ozbiljne negativne posledica po ljudsko zdravlje i bezbednost, kvalitet života, imovine ili životne sredine ili rizik koji može izazvati takve ozbiljne posledice;

1.31. **Objekat** - nuklearna instalacija, instalacija zračenja, objekat rudarstva i prerade materijala kao što su rudnici uranijama, objekti za upravljanje radioaktivnim otpadom, ostala mesta gde se radioaktivni materijal proizvodi, prerđuje, koristi, tretira, odlaže ili skladišti, u meri za koju se traži zaštita i bezbednost;

1.32. **Nuklearna instalacija** - (a) nuklearna elektrana, postrojenje za obogaćivanje, postrojenje za proizvodnju nuklearnog goriva, postrojenje za preradu, postrojenje za istraživanje reaktora, objekat za skladištenje korišćenog goriva; (b) objekat za skladištenje radioaktivnog otpada koji se nalazi na istom mestu i direktno je povezan sa nuklearnim instalacijama navedenim pod tačkom (a);

1.33. **Incident** – svaki ne namerni događaj, čije se posledice ili potencijalne posledice ne mogu zanemariti u pogledu zaštite od zračenja i nuklearnoj bezbednosti;

1.34. **Inspekcija** – istraga od strane ili u ime Agencije kako bi se proverila usklađenost sa zahtevima međunarodnih zakona;

1.35. **Kontaminacija** – nenamerna ili neželjena prisutnost radioaktivnih supstanci na površini ili unutar čvrstih tela, u tečnosti, gasova ili u ljudskom telu;

1.36. **Regulatorna kontrola** – svaki oblik kontrole ili regulisanja koji se primenjuje na ljudskim aktivnostima radi sprovođenja ovog zakona;

1.37. **Granica doze** – količina efektivne doze (tamo gde se primenjuje, posvećena efektivna doza) ili ekvivalentna doza u određenom periodu koju pojedinac ne prekoračuje;

1.38. **Ograničenje doze** – ograničenje koje predstavlja najviši mogući nivo individualnih doza, koji se koristi kako bi se odredio niz mogućnosti, koje se u procesu optimizacije smatraju određenim izvorom zračenja u jednoj planiranoj situaciji izlaganja;

1.39. **Negovatelji i pomagači** – lica koja se svesno i voljom izlažu jonizirajućem zračenju, izuzev u okviru svog poziva, pomažući na podršci i komotnosti lica koja su podvrgnuta ili koja se podvrgavaju lekarskom izlaganju;

1.40. **Korišćeno gorivo** - znači nuklearno gorivo koje je ozračeno i koje se trajno uklanja sa jezgra reaktora; korišćeno gorivo se može smatrati upotrebljivim izvorom, koji se može ponovo preraditi ili se uništava ukoliko se smatra radioaktivnim otpadom;

1.41. **Licenca** – dozvola koju izdaje Agencija radi obavljanja praktičnih aktivnosti u skladu

sa konkretnim uslovima koji su navedeni u tom dokumentu;

1.42. **Skladištenje** – držanje radioaktivnog materijala, uključujući i upotrebljeno nuklearno gorivo, radioaktivni izvor ili otpad u neki objekat sa namerom da se ponovo upotrebi;

1.43. **Zaštitne mere** – mere, drugačije od mera za lečenje, čiji je cilj sprečavanje ili smanjenje doza koje bi inače mogle biti dobijene prilikom izloženosti u hitnim situacijama ili u postojećim situacijama izloženosti;

1.44. **Nuklearni materijal** - plutonijum-239, uranijum-233, ili uranijum koji je obogaćen izotopima uranijuma-233 ili uranijum-235, ili svaki drugi materijal koji Agencija odluči da treba da se klasifikuje kao nuklearni materijal;

1.45. **Građevinski materijal** – svaki građevinski proizvod za permanentno ugrađivanje u zgradu ili u njen deo, čija primena ima dejstvo na učinak zgrade u pogledu izloženosti njenih korisnika jonizirajućem zračenju;

1.46. **Radioaktivni materijal** - materijal koji sadrži radioaktivne supstance;

1.47. **Radioaktivni otpad** – radioaktivni materijal u gasovitom, tečnom ili čvrstom stanju, čiju dalju upotrebu agencija ili drugo pravno ili fizičko lice ne predviđa i koji je regulisan kao radioaktivan otpad shodno ovom zakonu;

1.48. **Zatvaranje** - okončanje svih aktivnosti u određenom trenutku nakon smeštaja upotrebljenog goriva ili radioaktivnog otpada u odlagalište, uključujući završne inženjerske ili druge radove koji su potrebni kako bi se odlagalište osposobilo za dugoročnu bezbednost;

1.49. **Upravljanje radioaktivnim otpadom** - sve aktivnosti koje se odnose na preradu, prethodnu obradu, obradu, kondicioniranje, čuvanje ili uništavanje radioaktivnog otpada, isključujući prevoz van zemlje;

1.50. **Lekar opšte prakse** - lekar zubar ili drugi zdravstveni profesionalac koji je određen za snošenje kliničke odgovornosti za medicinsko izlaganje zračenju pojedinaca u skladu sa nacionalnim uslovima;

1.51. **Preduzeće** – fizičko ili pravno lice, koje ima zakonsku odgovornost u skladu sa zakonavstvom na snazi o vršenju delatnosti, ima pravnu odgovornost za neki izvor zračenja ili radi sa nuklearnim postrojenjima, uključujući i slučajeve gde vlasnik ili korisnik izvora zračenja ne obavlja povezane ljudske aktivnosti;

1.52. **Stepen izuzeća** – vrednost iskazana terminima koncentracije aktivnosti ili ukupne aktivnosti na ili ispod koje izvor radijacije nije podložan obaveštenju ili autorizaciji;

1.53. **Referentni nivo** – stepen efektivne ili ekvivalentne doze ili koncentracije aktivnosti u vanrednoj ili postojećoj situaciji izloženosti, iznad koje se smatra neprikladnim da se dozvoli izloženost koja je rezultat takve situacije izlaganja, i ako to nije granica koja ne sme da se pređe;

1.54. **Nivoi dozvoljenog odstupanja** – vrednosti iskazane u terminima koncentracije aktivnosti, na ili ispod onoga što materijali koji nastaju iz delatnosti za koju je potrebna notifikacija ili autorizacija mogu se isključiti iz odredaba ovog zakona;

- 1.55. **Obaveštenje** – podnošenje informacije Agenciji radi obaveštavanja o nameri da se izvrši radnja u okviru delokruga ovog zakona;
- 1.56. **Odlagališta** - objekt ili postrojenje čija je glavna svrha odlaganje radioaktivnog otpada;
- 1.57. **Postrojenje za upravljanje radioaktivnim otpadom** - objekt ili postrojenje čija je primarna namena odlaganje radioaktivnog otpada;
- 1.58. **Građani**– pojedinci koji mogu biti podložni javnoj izloženosti;
- 1.59. **Plan za vanredno reagovanje** - mere koje se planiraju za adekvatno reagovanje u slučaju hitne situacije izloženosti na osnovu pretpostavljenih događaja i povezanih scenarija;
- 1.60. **Stażista** – lice koje se u preduzeću obučava ili dobija uputstva za obavljanje posebnog posla;
- 1.61. **Delatnost** – ljudska aktivnost koja može uvećati izloženost pojedinaca radijaciji iz izvora radijacije i njome se upravlja u skladu sa planiranom situacijom izloženosti;
- 1.62. **Potrošački proizvod** – oprema ili proizvod koji je proizveden u koji je svesno inkorporisan jedan ili više radionukleida ili su nastali kao proizvod aktivnosti koja oslobađa jonizirajuće zračenje, koje se može prodavati ili staviti na raspolaganje javnosti, bez posebnog nadzora ili regulatorne kontrole nakon prodaje;
- 1.63. **Radnik vanrednih situacija** – svako lice koje ima određenu ulogu u hitnim situacijama i koja može biti izloženo zračenju u toku vršenja aktivnosti za vreme hitne situacije;
- 1.64. **Izloženi radnik** – osoba, samozaposlena ili koja radi za poslodavca, koja je izložena zračenju na poslu koji obavlja u okviru delatnosti regulisane ovim zakonom i koja može da primi doze koje prevazilaze jednu ili druge granice doza javne izloženosti;
- 1.65. **Spoljni radnik** – svaki radnik koji je izložen zračenju, koga preduzeće nadležno za nadgledanje i kontrolu oblasti nije angažovalo ali radi u tim oblastima, uključujući pripravnike i studente;
- 1.66. **Interventna radiologija** – upotreba tehnika rendgenskih (x) zraka radi olakšavanja ulaska u ljudskom telu i uputstava za sprave u cilju dijagnostike ili tretmana;
- 1.67. **Radon** – radionukleid Rn-222 a po potrebi i proizvode njegovog razlaganja;
- 1.68. **Izveštaj analize bezbednosti** – zbir argumenata i dokaza koji potvrđuju bezbednosti objekta ili aktivnosti;
- 1.69. **Jonizirajuća radijacija**- energija prenetu u obliku čestica ili elektromagnetnih talasa talasne dužine 100 nanometra ili manje, koja je sposobna da proizvodi jone direktno ili indirektno;
- 1.70. **Ne-jonizirajuće zračenje** – fizički entitet koji nosi ili čuva energiju u prostoru i vrši pritisak na električno punjenje. FEM obuhvata magnetna, električna i statička polja sa

frekvencijama intervala 0-300 GHz;.

1.71. **Registracija** – ovlašćenje koje jednostavnom procedurom daje Agencija, za vršenje praktične delatnosti u skladu sa uslovima koje propisuje državno zakonodavstvo ili agencija u samom dokumentu autorizacije za ovu vrstu ili klasu praktičnog rada;

1.72. **Nuklearna bezbednost** – dostizanje potrebnih uslova za rad, prevencija i ublažavanje posledica nesretnih slučajeva, što za rezultat ima zaštitu radnika i građana od opasnosti koje nastaju od jonizirajućeg zračenja iz nuklearnih instalacija;

1.73. **Bezbednost** – dostizanje potrebnih operativnih uslova u objektu i prikladno izvršavanje praktičnog rada, prevencija odnosno ublažavanje posledica nesretnih slučajeva i ublažavanje posledica, što za rezultat ima zaštitu ljudi i okoline od nepotrebnih rizika zračenja koje nastaju iz tih aktivnosti i delatnosti;

1.74. **Obezbeđenje** – prevencija i otkrivanje, kao i odgovor na, krađu sabotažu, neovlašćeni pristup, nezakonit transfer ili druge zlonamerne akte koji obuhvataju nuklearni ili radioaktivni materijal ili sa tim povezane objekte;

1.75. **Sistem upravljanja u vanrednim situacijama** - zakonski ili administrativni okvir kojim se određuju odgovornosti za spremnost i reagovanje u vanrednim situacijama, kao i mere za donošenje odluka u slučaju izloženosti u vanrednim situacijama;

1.76. **Situacija planirane izloženosti** – situacija izloženosti koja nastaje iz planiranih operacija izvora radijacije ili iz ljudske aktivnosti koja menja putanju izloženosti, kako bi prouzrokovao izloženost ili potencijalnu izloženost ljudi ili životne sredine. Situacije planirane izloženosti mogu obuhvatati i normalnu i potencijalnu izloženost;

1.77. **Radioaktivna supstanca** – svaka supstanca koja sadrži jedan ili više radionukleida, čija aktivnost ili koncentracija ne može biti zanemarena sa tačke gledišta zaštite od zračenja;

1.78. **Služba dozimetrije** – organizacija koja je nadležna za kalibraciju, očitavanje i tumačenje opreme individualnog nadzora ili merenje radioaktivnosti u ljudskom telu ili biološkim uzorcima ili da ocenjuje doze, čiju nadležnost priznaje Agencija;

1.79. **Tehnička služba** – organizacija koja ima tehničke i ljudske resurse, znanje, obuku i iskustvo za delovanje ili pružanje saveta za zaštitu od zračenja u skladu sa ovim zakonom , čiju nadležnost u ovom pogledu priznate Agencija;

1.80. **zdravstvena služba rada** – organizacija koja je nadležna da vrši medicinski nadzor izloženih radnika, čiji kapacitet rada u ovom pogledu priznaje Agencija;

1.81. **Voda namenjena ljudskoj upotrebi** - (a) sve vode, bilo u svom prirodnom stanju ili nakon prerade, namenjena za piće, kuvanje, pripremu hrane ili druge unutrašnje namene, bez obzira na poreklo i to da li je dospela iz distributivne mreže, cisterne, flaša ili posuda; (b) sve vode koje se koriste u bilo kakvoj organizaciji za proizvodnju hrane, proizvodnju, preradu, čuvanje ili trgovinu proizvoda ili supstanci namenjenih za ljudsku potrošnju;

1.82. **Parametarska vrednost** – vrednost radioaktivnih supstanci u vodi namenjenoj ljudskoj upotrebi iznad koje zemlje članice ocenjuju da li prisustvo radioaktivnih supstanci u vodi namenjenoj za ljudsku potrošnju predstavlja opasnost po ljudsko zdravlje koja zahteva

akciju i kada je neophodno, preduzimaju popravne aktivnosti radi poboljšanja kvaliteta vode do stepena koji je u skladu sa zahtevima za zaštitu ljudskog zdravlja sa tačke gledišta zaštite od zračenja;

1.83. **Kontrolisana oblast** – oblast koja podleže posebnim pravilima u cilju zaštite od jonizirajućeg zračenja ili prevencije širenja radioaktivne kontaminacije, zašta je pristup kontrolisan;

1.84. **Službenik za zaštitu od radijacije** – pojedinac koji je tehnički nadležan za pitanja zaštite od zračenja, koja se odnose na određenu vrste delatnosti nadgledanja ili primene mera zaštite od zračenja;

1.85. **Oblast nadgledanja** – oblast koja podlože nadgledanju u cilju zaštite od jonizirajućeg zračenja.

Član 5

Principi zakona

1. **Princip opravdanosti** – Odluke kojima se predstavlja delatnost opravdaće se u smislu da se ovakve odluke donose sa namerom da se obezbedi dobrobit pojedinca ili društva kao rezultat delatnosti, što nadvladava eventualnu štetu po zdravlje koju ovo može prouzrokovati. Odluke koje uvode ili menjaju putanje izloženosti za postojeće i vanredne situacije izloženosti obrazlažu se u smislu da treba da donesu više dobrog nego štete.

2. **Princip optimizacije** – Delatnosti i mere intervencije se optimiziraju kako bi se izloženost držala na što je moguće više ostvarljivom nivou, putem sprovođenja razumnih mera, uzimajući u obzir ekonomske, **tehničke** i društvene faktore.

3. **Princip ograničenja doze** – Aktivnosti i delatnosti se obavljaju na način koji obezbeđuje da ukupna doza koju osoba može da primi ne prevazilazi granicu doze koja je utvrđena zakonskim odredbama, tako da ni jedna osoba ne bude izložena neprihvatljivoj opasnosti izazvane od izloženosti opasnosti. Granice doza ne važe za medicinsku izloženost.

4. **Princip miroljubive upotrebe** – nuklearni materijali, izvori zračenja i nuklearne tehnologije se koriste u skladu sa međunarodnim sporazumima o neširenju nuklearnog naoružanja, kako bi se predupredilo neovlašćeno posedovanja i upotreba nuklearnog materijala ili izvora zračenja u štetne svrhe.

5. **Princip primarne odgovornosti** – Preduzeće ima primarnu odgovornost za bezbedno obavljanje delatnosti i obezbeđivanje da se aktivnosti izvode u skladu sa ovim zakonom i svim zahtevima i sprovodljivim regulatornim uslovima, koji su naznačeni u ovlašćenju datom za aktivnost ili delatnost.

6. **Princip korisnik plaća** – Preduzeće pokriva sve troškove koji se odnose na praktično delovanja, uključujući, upravljanje otpadom, troškove intervencije i mera ublažavanja prouzrokovanih vanrednom situacijom ili posledicama vanredne situacije.

7. **Princip subsidarne odgovornosti** – Ukoliko preduzeće iz stava 6 ovog člana nije poznato, troškove pokriva Vlada Republike Kosova.

8. **Princip stepenovanog pristupa** – Kada se uzima u obzir nuklearna bezbednost i zaštita od zračenja, stvari se smatraju prikladnim u odnosu na značaj za bezbednost, tako da se većim

problemima poklanja više pažnje i strožija kontrola.

9. Kultura bezbednosti – Sva preduzeća koja vrše delatnost treba da daju potrebnu prednost kulturi bezbednosti, njenom stvaranju i održavanju kako bi se obezbedilo njeno efikasno sprovođenje u čitavoj organizaciji.

GLAVA II

KOSOVSKA AGENCIJA ZA ZAŠTITU OD ZRAČENJA I NUKLEARNU BEZBEDNOST

Član 6

Kosovska agencija za zaštitu od zračenja i nuklearnu bezbednost

1. Kosovska agencija za zaštitu od zračenja i nuklearnu bezbednost je Izvršna agencija (u daljem tekstu Agencija) koja deluje u sklopu kancelarije predsednika vlade
2. Agencija je izdvojena u smislu funkcionisanja od bilo kojeg organa ili druge organizacije koja se bavi promovisanjem ili upotrebom praksi zračenja ili upotrebe nuklearne energije prema ovom zakonu.
3. Kako bi se obezbedila njena efektivna nezavisnost od nezakonitog uticaja u njenom funkcionisanju kao regulator, Agenciji su date zakonske nadležnosti, kao i ljudski i finansijski izvori, potrebni za ispunjavanje njenih zadataka.

Član 7

Dužnosti i odgovornosti Agencije

1. Da bi dostigla ciljeve koji su određeni ovim zakonom Agencija izvršava sledeće zadatke:
  - 1.1. pruža podršku Vladi Republike Kosova na izradi nacionalnih politika i regulatornih mera u oblasti nuklearne i radiološke bezbednosti; i
  - 1.2. izrađuje smernice i obrasce koji služe preduzećima za ispunjavanje zakonskih uslova;
  - 1.3. izdaje, menja, suspenduje i opoziva ovlašćenja;
  - 1.4. obavlja inspekcije;
  - 1.5. uspostavlja i održava ažuriran nacionalni registar izvora zračenja;
  - 1.6. uspostavlja opšte kriterijume za registraciju i izveštavanje o izvorima zračenja;
  - 1.7. izrađuje i održava nacionalni registar delatnosti zračenja;
  - 1.8. izrađuje i održava nacionalni registrar doza izloženosti radnika;
  - 1.9. saraduje sa drugim vladinim telima i međunarodnim organizacijama na pitanjima koja

se odnose na:

- 1.9.1. kontrolu izvoza proizvoda dvostruke namene;
  - 1.9.2. pripremu ocene pretnje zaštiti od radioaktivnog i nuklearnog materijala;
  - 1.9.3. izradu, održavanje i upravljanje nacionalnim planom za reagovanje u vanrednim radiološkim situacijama;
  - 1.9.4. obaveze Republike Kosova prema međunarodnim sporazumima u oblasti mirnodobske upotrebe nuklearne energije.
- 1.10. saraduje, izveštava i razmenjuje informacije sa relevantnim organima drugih država i međunarodnih organizacija na pitanjima koja se odnose na radiološku i nuklearnu bezbednost, naročito u slučaju vanrednih radioloških i nuklearnih situacija;
- 1.11. organizuje istraživanje i razvoj pitanja koje se odnose na delokrug ovog zakona;
- 1.12. deli sa javnošću informacije o zdravstvenim i ekološkim aspektima regulatornih aktivnosti i praksi, uključujući i incidente, nesretne slučajeve i ne vanredne događaje;
- 1.13. svakih deset (10) godina, ili u slučaju nesreće, vrši somo-vrednovanje i ocenu nacionalnog zakonodavstva u skladu sa ovim zakonom, nacionalnih programa i njihovim sprovođenjima i traži međunarodnu stručnu reviziju nacionalnog zakonodavstva.
- 1.14. obezbeđuje da se nacionalno zakonodavstvo u oblasti zračenja i nuklearne bezbednosti održava i unapređuje, kada je to potrebno, uzimajući u obzir operativna iskustva, saznanja stečena u praksi, analize bezbednosti za rad nuklearnih postrojenja, razvoj tehnologije i rezultate istraživanja bezbednosti, kada su dostupni i relevantni.
- 1.15. nadgleda radioaktivnost životne sredine, putem osnivanja laboratorije.

Član 8

Organizacija Agencije

1. Agencijom upravlja generalni direktor, koji je odgovoran za administraciju, funkcionisanje i upravljanje Agencijom.
2. Imenovanje, razrešenje, funkcije i odgovornosti generalnog direktora uređuju se odgovarajućim odredbama na snazi u Republici Kosovu.
3. Organizacija, struktura i funkcionisanje Agencije uređuju se podzakonskim aktom koji predlaže Agencija a odobrava vlada.

Član 9

Transparentnost

1. Agencija obezbeđuje da informacije koje se odnose na obrazloženje klasa ili tipova delatnosti,

uređenje izvora zračenja i zaštite od zračenja stave na raspolaganje preduzećima, radnicima, javnosti kao i pacijentima i drugim pojedincima koji medicinski izloženi.

2. Agencija obezbeđuje da svi neophodni podaci o bezbednosti objekata i relevantni pravilnici budu spremni za radnike i javnost, sa posebnim osvrtom na lokalne vlasti, stanovništvo i aktere u blizini nuklearnih instalacija.

3. Obaveze iz stv. 1 i 2 ovog člana podrazumevaju obezbeđivanje podataka Agencije i preduzeća u okviru svojih nadležnosti. Podaci treba da budu na raspolaganju u skladu sa važećim zakonima, bez ugrožavanja drugih bezbednosnih interesa.

GLAVA III ZAŠTITA OD JONIZIRAJUĆEG ZRAČENJA

Član 10 Regulatorni limiti i uslovi

1. Preduzeća treba da vrše delatnost u skladu sa:

- 1.1. limitima doza za javnost i izloženim radnicima u svim situacijama izloženosti;
- 1.2. ograničenjem doza ili ocene doza za medicinsku izloženost;
- 1.3. stepenima reference izloženosti u hitnim ili postojećim situacijama;
- 1.4. opštim stepenima izuzeća i dopuštenosti radioaktivnih materijala;
- 1.5. definisanjem i zahtevima za zatvorenim izvorima visoke aktivnosti;
- 1.6. kategorizaciju radioaktivnog otpada;
- 1.7. parametarskim vrednostima koje su primenjene prilikom nagledanja radioaktivnih supstanci u vodi namenjenoj ljudskoj potrošnji;
- 1.8. referentnim stepenima gama zračenja građevinskih materijala i radona u unutrašnjim prostorima.

2. Agencija može odlučiti da u izuzetnim situacijama, koje se ocenjuju od slučaja do slučaja, isključujući hitne situacije, tamo gde specifične situacije zahtevaju, autorizuje individualnu izloženost na radnom mestu identifikovanih radnika koja prekoračuje propisanu dozu.

Član 11 Priznavanje službi i eksperata

1. Na predlog Agencije, vlada donosi Pravilnik o vaspitanju, obukci i priznavanju službi i stručnjaka.

2. Agencija priznaje dole navedene službe i stručnjake:

- 2.1. tehničke službe;
- 2.2. zdravstvene službe na radu;
- 2.3. dozimetrijske službe;
- 2.4. stručnja za zaštitu od radijacije;
- 2.5. stručnjak za medicinsku fiziku.

Član 12
Merenja

Merenja, kao što je procena stepena doze, određivanje koncentracije radionukleida u uzorku, ocenu doze, radon u unutrašnjem prostoru ili identifikaciju radionukleida treba da obave akreditovane organizacije.

Član 13
Izvori zračenja

1. Kontrola izvora zračenja se vrši upisom u nacionalni registar izvora zračenja.
2. Preduzeće upisuje izvore zračenja u Agenciji.
3. Domaći transfer, uvoz i izvoz izvora, dozvoljeni su samo između preduzeća koja imaju odgovarajuće ovlašćenje za bavljenje ovom delatnošću.
4. Preduzeće koji poseduje izvor radijacije odmah obaveštava Agenciju o nestanku, značajnom curenju, krađi ili neovlašćenom korišćenju izvora.
5. Na predlog Agencije, vlada određuje posebne mere finansijske bezbednosti zatvorenih izvora visoke aktivnosti.
6. Preduzeće snosi sve troškove upravljanja izvorima radijacije u njenom vlasništvu.
7. Preduzeće se oslobodja od odgovornosti za izvor radijacije u sledećim situacijama:
  - 7.1. transfera do ovlašćenog nosioca aktivnosti;
  - 7.2. vraćanja proizvođaču;
  - 7.3. kada izvor zračenja dostigne stepen oslobađanja koji je odredila Agencije.

Član 14

Delatnosti

1. Delatnosti se podvrgavaju regulatornoj kontroli u cilju zaštite od zračenja.
2. Na predlog Agencije, vlada donosi pravilnik o izvorima i delatnostima, sprovedeći stepenovani pristup.
3. Agencija može doneti odluku o oslobađanju od obaveze regulatorne kontrole delatnosti, izvore ili radioaktivne materijale.
4. Nove kategorije ili vrste delatnosti koje uzrokuju izloženost jonizirajućem zračenju se obrazlažu pre nego što se implementiraju.
5. Postojeće klase ili vrste delatnosti treba da se obrazlože kad kod postoje novi važni dokazi o njihovoj efikasnosti ili mogućim posledicama, nove i važne informacije o novim tehnikama i tehnologijama.
6. Agencija treba prethodno da se upozna sa svim opravdanim delatnostima, uključujući one koje uključuju prirodne radioaktivne materijale, koji dovode do izlaganja radnika ili javnosti koji se ne mogu zanemariti sa stanovišta zaštite od zračenja.

Član 15

Ovlašćenja

1. Na predlog Agencije, vlada donosi pravilnik o ovlašćenju, primenjujući stepenovani pristup.
2. Preduzeće unapred pribavlja ovlašćenje za dole navedene delatnosti:
  - 2.1. obrazloženje delatnosti;
  - 2.2. registracija delatnosti;
  - 2.3. licenciranje delatnosti;
  - 2.4. oslobađanje delatnosti od regulatorne kontrole;
  - 2.5. oslobađanje radioaktivnog materijala od regulatorne kontrole;
  - 2.6. priznanje stranih ovlašćenja;
  - 2.7. upis izvora zračenja u registar;
  - 2.8. izvoz i uvoz izvora zračenja;
  - 2.9. prekogranični transport radioaktivnog otpada;
  - 2.10. tranzit nuklearnog materijala ili HASS preko teritorije Republike Kosova;
  - 2.11. određivanje lokacije, projektiranje, izgradnju, komisioniranje, operisanje i demisioniranje

objekata za skladištenje radioaktivnog otpada ili nuklearnih instalacija, kao i ovlašćenje za izmene vezane za bezbednost.

3. Za ovlašćenje, preduzeće treba da pruži informacije koje su relevantne za zaštitu od zračenja koja je srazmerna prirodi prakse i radioloških rizika, kako to propisuje Agencija u Pravilniku o autorizaciji.
4. Ukoliko je potrebno, ovlašćenja treba da sadrže ograničenja i uslove.
5. Agencija donosi odluku o ovlašćenju unutar rokova koji su određeni Zakonom na snazi o opštem upravnom postupku, osim objekta za skladištenje radioaktivnog otpada i nuklearnih instalacija za koje se odluka donosi najkasnije godinu dana nakon prijema kompletne prijave.
6. Ovlašćenje za obavljanje delatnosti ističe ne kasnije od pet (5) godina;
7. Zahtev za licenciranje i obrazloženje delatnosti, sadrže i mišljenje nezavisnog stručnaka kojeg je Agencija priznala.
8. Preduzeće snosi sve troškove upravnog postupka.
9. Sve prijavljene, registrovane i licencirane delatnosti upisuju se u nacionalni registar delatnosti zračenja koji vodi i održava Agencija.
10. Sav prihod Agencije sliva se budžet Kosova.

Član 16

Obavljanje delatnosti stranih preduzeća

1. Strano preduzeće može obavljati delatnost ukoliko:
  - 1.1. Agencija prizna ovlašćenje koje je izdala zemlja porekla;
  - 1.2. od Agencije dobije potrebno ovlašćenje;
  - 1.3. radi pod odgovornošću domaćeg preduzeća koji imaju potrebno ovlašćenje. U tom slučaju domaće preduzeće obaveštava Agenciju o sporazumu.

Član 17

Obavljanje delatnosti

1. Preduzeće obavlja delatnost u skladu sa zakonskim odredbama utvrđenim ovim Zakonom i pod uslovima koji su određeni u ovlašćenju.
2. Preduzeće odmah obaveštava Agenciju o svakom značajnom događaju, kao što je gubitak kontrole nad izvorima, nesrećan slučaj ili preterana izloženost ljudi i implementira vanredni plan na terenu.

Član 18

Zabrane

1. Dole navedene aktivnosti su zabranjene:

- 1.1. obavljanje aktivnosti bez odgovarajućeg ovlašćenja;
- 1.2. posedovanje izvora zračenja bez upisa u nacionalni registar izvora;
- 1.3. napuštanje radioaktivnog materija koji je pod regulatornom kontrolom bez dostizanja nivoa oslobađanja;
- 1.4. prodaja ili ponuda potrošačkih proizvoda javnosti, u kojima je namerno povećana radioaktivna supstanca, ukoliko njihova upotreba nije opravdana;
- 1.5. namerno dodavanje radioaktivnih supstanci u proizvodnji prehrambenih artikala, u životinjskoj hrani i kozmetičkim artiklima, kao i uvoz i izvoz ovih proizvoda;
- 1.6. namerno dodavanje radioaktivnih supstanci u proizvodnji igračaka i ličnih ukrasa, kao i uvoz i izvoz ovakvih proizvoda;
- 1.7. delatnosti koje obuhvataju aktiviranje materijala upotrebljenih za proizvodnju igračaka i ličnih ukrasa, koje kada se stave na tržište ili kada se proizvedu, imaju povećani nivo aktivnosti, koja se ne može zanemariti sa tačke gledišta zaštite od zračenja, uvoz i izvoz ovakvih proizvoda se zabranjuje;
- 1.8. instaliranje gromobrana i detektora dima koji sadrže radioaktivne supstance;
- 1.9. uvoz, prerada, skladištenje ili odlaganje radioaktivnog otpada ili upotrebljenog nuklearnog goriva, koje nije proizvedeno na teritoriji Republike Kosova;
- 1.10. svaka aktivnost ili delatnost vezana za prisvajanje ili proizvodnju nuklearnih eksploziva, disperzivne radiološke opreme, srodnih materijala ili tehnologija, koje se upotrebljavaju u ne-mirnodobske svrhe ili koja pomaže druge u takvim aktivnostima.

Član 19

Vaspitanje, obučavanje, i pružanje podataka

1. Preduzeće treba da vaspitava, obučava i daje potrebne informacije o zaštiti od zračenja, naročito o opremi, za sva lica čiji zadaci zahtevaju specifične stručnosti u zaštiti od zračenja, a naročito:

- 1.1. za izložene radnike;
- 1.2. za radnike potencijalno izložene napuštenim izvorima;
- 1.3. za radnike u vanrednim situacijama;

- 1.4. u oblasti medicinske izloženosti.
2. Pružanje obuke i podataka treba ponaviti u periodičnim intervalima i dokumentovati.
3. Troškove vaspitanja, obuke i pružanja podataka snosi preduzeće.
4. Formalno vaspitanje, obuka i pružanje informacije vrši tehnička službe u skladu sa modulom pripremljenim od strane Agencije za saradnju sa Kosovskim institutom za javnu upravu.

Član 20

Izloženost zračenju

1. Na predlog Agencije, vlada donosi Pravilnik o granicama doza i zaštiti od zračenja.
2. Preduzeće odgovora za ocenu i implementaciju organizma za zaštitu od zračenja, obezbeđujući:
  - 2.1. zaštitu na radu izloženih radnika i stanovništva;
  - 2.2. zaštitu radnica trudnica ili dojilja;
  - 2.3. zaštitu na radu pripravnika i studenata;
  - 2.4. konsultacije sa stručnjakom za zaštitu od zračenja;
  - 2.5. organizaciju radnih mesta;
  - 2.6. klasifikaciju radnih mesta;
  - 2.7. određivanje kontrolisanih i nadgledanih oblasti;
  - 2.8. radiološko i nuklearno nadgledanje radnih mesta;
  - 2.9. kategorizaciju izloženih radnika;
  - 2.10. individualno nadgledanje zračenja radnika;
  - 2.11. ocenjivanje doza izloženih radnika;
  - 2.12. ocenjivanje doze u slučaju izloženosti nesrećnim slučajem;
  - 2.13. beleženje i izveštavanje o rezultatima;
  - 2.14. pristup rezultatima individualnog praćenja zračenja;
  - 2.15. praćenje ispuštanja radioaktivnih materija.

3. Preduzeće koje priznaje Agencija podnosi izveštaje o dozama koje su primili izloženi radnici za organizaciju koja je zadužena za nacionalni registar doza.

Član 21

Medicinski nadzor radnika

Preduzeće obezbeđuje medicinski nadzor poznate službe medicine rada:

- 1.1. izloženih radnika;
- 1.2. obezbeđivanje medicinske klasifikacije radnika;
- 1.3. vođenja medicinske evidencije.

2. Preduzeće obezbeđuje da ni jedan radnik ne bude zaposlen ili klasifikovan za bilo koji period na određenom radnom mesto kao radnik kategorije A, ukoliko medicinski nadzor utvrdi da radnik nije sposoban za dotično radno mesto.

3. Radnik se može žaliti na nalaze i odluke iz stava 2 ovog člana na osnovu zakonodavstva na snazi.

Član 22

Zaštita spoljnih radnika

Za zaštitu spoljnih radnika, preduzeće obezbeđuje da sistem za individualno radiološko praćenje obezbeđuje spoljnim radnicima jednaku zaštitu kao i za zaposlene izložene radnike, koje je preduzeće zaposlilo za stalnoma.

Član 23

Medicinska izloženost

1. Prilikom sprovođenja medicinske izloženosti preduzeće obezbeđuje:

- 1.1. da medicinska izloženost opravda neto korist u korist zdravlja u odnosu na štetu koju izloženost može naneti;
- 1.2. da se sve doze medicinske izloženosti od radio dijagnostike, interventne radiologije ili za potrebe planiranja, uputstva i provere drže na što je moguće nižem nivou koji se postiže na razuman način;
- 1.3. određivanje odgovornosti uključenih u bilo kakvu medicinsku izloženost;
- 1.4. izradu, održavanje i sprovođenje procedura za obavljanje medicinske izloženosti, uključujući i pružanje informacije osoblju i pacijentima;
- 1.5. da se ispune zahtevi za obuku i priznavanje lekara opšte prakse, stručnjaka medicinske fizičke i ostalih lica koja su obuhvaćena aktivnostima izvora zračenja;

- 1.6. da oprema za medicinsku izloženost funkcioniše ispravno i da se održava i testira;
- 1.7. da se pojedinci identifikuju i tretiraju posebnim delatnostima;
- 1.8. da se preduzmu sve razumne mere kako bi se minimizirala mogućnost i stepen izloženosti nesrećnim slučajem ili ne namerna izloženost pojedinaca, koji podležu medicinskoj izloženosti;
- 1.9. da se doze koje su rezultat medicinske izloženosti stanovništva ocene i da se pogođenim licima pruže saveti.

Član 24

Nacionalni plan reagovanja na radiološke i nuklearne vanredne situacije

1. U saradnji sa Agencijom za upravljanje vanrednim situacijama, Agencija vrši pripreme i sprovodi nacionalni plan reagovanja u vanrednim radiološkim i nuklearnim situacijama, koji odobrava vlada.
2. Agencija treba da obezbedi da javnost, koja može biti pogođena vanrednim događajem, odmah dobije informacije o merama za zaštitu zdravlja koje se na njih primenjuju i o radnjama koje trebaju prozueti u slučaju vanredne situacije.
3. Na osnovu procedura, Agencija razmenjuje informacije koje se odnose na vanrednu situaciju sa susednim zemljama, međunarodnim organizacijama u skladu sa protokolima i pravilima o razmeni informacija.
4. Tamo gde je prikladno, vlada saraduje sa drugim zemljama od jedne situacijom vanredne izloženosti do situacije postojeće izloženosti.
5. Agencija blagovremeno raspodeljuje informacije i saraduje sa susednim zemljama i relevantnim međunarodnim organizacijama u vezi sa gubitkom, krađom ili otkrićem visoko aktivnih zapečaćenog izvora i drugih radioaktivnih izvora i materijala.
6. Nacionalni plan reagovanja na vanredne radiološke situacije koje mogu da nastanu na teritoriji Republike Kosova i vanrednih situacija koje nastanu van njene teritorije, odobrava Vlada.

Član 25

Nacionalni program nadgledanja zračenja

1. Na predlog Agencije, vlada donosi pravilnik o vanrednim situacijama i nadgledanju.
2. Agencija treba da izradi nacionalni program nadgledanja zračenja i organizuje njegovo sprovođenje.

Član 26

Situacije postojeće izloženosti

1. U slučaju izloženosti, Agencija izrađuje strategije, planove i programe koji obezbeđuju

potrebno upravljanje postojećom situacijom izloženosti i u skladu sa opasnošću određuje mere koje treba preduzeti.

2. Vlada obezbeđuje primenu strategije i zadužuje odgovorne za upravljanje postojećim situacijama izloženosti.

3. Agencija nadgleda i izveštava Vladu o implementaciji popravnih i zaštitnih mera.

Član 27 **Kontaminirana područja**

1. Tamo gde je moguće, Agencija obezbeđuje da optimalna zaštitna strategija upravljanja kontaminiranim oblastima obuhvati:

1.1. ciljeve, uključujući one dugoročne koji proizilaze iz strategije i odgovarajućih referentnih stepena;

1.2. određivanje pogođenih oblasti i identifikovanje pogođene javnosti;

1.3. razmatranje potrebe za širenjem zaštitnih mera koje je potrebno primeniti u pogođenim oblastima i javnosti;

1.4. razmatranje potrebe za prevencijom i kontrolom pristupa pogođenim oblastima ili uspostavljanje ograničenja uslova života u ovim oblastima;

1.5. ocenu izloženosti različitih grupa populacije i raspoloživih sredstava pojedinaca za kontrolu svoje izloženosti.

2. Za oblasti sa ostacima dugoročne kontaminacije, u kojima je dozvoljeno stanovanje i odvijanje socijalnih i ekonomskih aktivnosti, vlada, na predlog Agencije i u konsultaciji sa zainteresovanim stranama, obezbeđuje preduzimanje potrebnih mera stalne kontrole izloženosti u cilju stvaranja životnih uslova, koji se mogu smatrati normalnim, uključujući i sledeće:

2.1. određivanje odgovarajućih referentnih nivoa;

2.2. stvaranje infrastrukture za podršku kontinuiranim individualnim zaštitnim merama u pogođenim oblastima, kao što su obezbeđivanje informacija, saveta i nadgledanje;

2.3. određivanje odgovarajućih mera rehabilitacije;

2.4. određivanje odgovarajućih oblasti.

Član 28 **Napušteni izvori zračenja**

1. Agencija:

1.1. donosi upustva i mere koje imaju za cilj podizanje svesti javnosti o napuštenim izvorima,

njihovom otkrivanju i skladištenju;

1.2. organizuje kampanje nalaženja napuštenih izvora;

1.3. ohrabruje preduzeća u otkrivanju radioaktivne kontaminacije metalnih proizvoda.

2. Vlasnik napuštenog izvora snosi troškove eventualnih hitnih mera tretiranja, skladištenja i odlaganja takvih izvora.

3. Ukoliko je vlasnik napuštenog izvora nepoznat, Vlada pokriva troškove iz stava 2 ovog člana.

4. Svako ko otkrije ili ima saznanja o napuštenom izvoru ili kontaminaciji koju je taj izvor prouzrokovao, odmah treba da obavesti agenciju o vlasniku i mestu nalaženja tog izvora.

GLAVA IV BEZBEDNOST UPRAVLJANJA RADIOAKTIVNIM OTPADOM

Član 29

Nacionalni program za upravljanje radioaktivnim otpadom

1. Na predlog Agencije, vlada odobrava nacionalni program za upravljanje radioaktivnim otpadom.

2. Nacionalni program za upravljanje radioaktivnim otpadom treba da obezbedi:

2.1. tretman svih vrsta radioaktivnih otpada, uključujući i upotrebljeno gorivo od proizvodnje do odlaganja;

2.2. ukoliko je radioaktivni otpad ili upotrebljeno gorivo dato na preradu ili ponovnu preradu u državu članicu EU ili u neku treću zemlju, konačna odgovornost za bezbedno i odgovorno odlaganje tih materijala, uključujući sav otpad koji je nastao kao nusproizvod, ostaje Republici Kosovu;

2.3. Radioaktivni materijal se odlaže u Republici Kosovu, osim ukoliko u vreme dostavljanja postoji sporazum koji je stupio na snagu, između dotične zemlje članice i druge zemlje članice ili neke treće zemlje, za upotrebu objekta za odlaganje u jednoj od tih zemalja.

Član 30

Upravljanje radioaktivnim otpadom

1. Na predlog Agencije, vlada donosi Pravilnik o upravljanju radioaktivnim otpadom za:

1.1. nacionalnu šemu za klasifikaciju radioaktivnog otpada, uzimajući u obzir specifične vrste i osobine radioaktivnog otpada;

1.2. sadržaj Nacionalnog programa za upravljanje radioaktivnim otpadom;

- 1.3. nacionalne i međunarodne obaveze za izveštavanje o radioaktivnom otpadu;
  - 1.4. zahteve za upravljanje radioaktivnim otpadom primenom stepenovanog pristupa;
  - 1.5. zahteve za odlaganje radioaktivnog otpada.
2. Kako bi u svim fazama upravljanja radioaktivnim otpadom, pojedinci, društvo i okruženje bili odgovarajuće zaštićeni od radiološke opasnosti, preduzeće koje se bavi delatnošću obezbeđenja preduzima odgovarajuće korake za:
- 2.1 izradu plana upravljanja radioaktivnim otpadom;
  - 2.2. obezbeđenje odgovarajućih finansijskih i ljudskih izvora, kako bi ispunilo obaveze za bezbedno upravljanje radioaktivnim otpadom;
  - 2.3. obezbeđivanje da se stvaranje radioaktivnog otpada drži na najnižem mogućem stepenu;
  - 2.4. uzimanje u obzir međuzavisnosti i povezanosti različitih koraka upravljanja radioaktivnim otpadom;
  - 2.5. odvajanje radioaktivnog otpada u skladu sa nacionalnom šemom za klasifikaciju radioaktivnog otpada;
  - 2.6. obezbeđenje delotvorne zaštite lica, društva i životne sredine, primenom odgovarajućih zaštitnih metoda koje je odobrila Agencija;
  - 2.7. uzimanje u obzir bioloških, hemijskih i drugih rizika koji mogu biti povezani sa upravljanjem radioaktivnim otpadom;
  - 2.8. izbegavanje ostavljanja nepotrebnog radioaktivnog otpada budućim generacijama;
  - 2.9. pokrivanje troškova upravljanja radioaktivnim otpadom;
  - 2.10. transfer radioaktivnog otpada u skladište.
3. Vlada je odgovorna za bezbednost i obezbeđenje radioaktivnog otpada za koji se ne može odredi vlasnik ili ovlašćeni subjekt.
4. Ukoliko se poznatim scenarijem delovanja opravda, Agencija može osloboditi radioaktivni otpad regulatorne kontrole.

Član 31

Objekat za skladištenje radioaktivnog otpada

1. Na predlog Agencije, vlada donosi pravilnik o objektu za skladištenje radioaktivnog otpada, zahtevima za uslove lokacije, projektovanju, gradnji, komisioniranju, radu i dekomisioniranju objekta za skladištenje, bezbednosnim zahtevima, sadržaju izveštaja analize bezbednosti, kao

i ostaloj bezbednosnoj dokumentaciji koju će preduzeće stvoriti, koristi i održavati.

2. Vlada obezbeđuje sledeće:

- 2.1. izgradnju i funkcionisanje objekta za skladištenje radioaktivnog otpada, kako bi primio, tretirao uskladištio radioaktivni otpad preduzeća koja se time bave, kao i kako bi uskladištio otpad do njihovog odlaganja;
- 2.2. da objekat za skladištenje otpada raspolaže dovoljnim kapaciteta za skladištenje celokupnog radioaktivnog otpada koji je nastao normalnim radom, kao i nesrećnim slučajem;
- 2.3. da objektom za skladištenje otpada upravlja preduzeće, troškove skladištenja pokriva vlasnik radioaktivnog otpada nakon njegovog transfera u objekat;
- 2.4. kriterijume regulatorne kontrole za određivanje lokacije, gradnju, komisioniranje, rad i dekomisioniranje objekta za skladištenje radioaktivnog otpada;
- 2.5. procenu radiološkog uticaja objekta za skladištenje radioaktivnog otpada u drugim zemljama, obuhvatajući opšte podatke koji se odnose na objekat, koji se, na zahtev, tim zemljama dostavljaju kako bi im se omogućilo da ocene mogućeg uticaja objekta na bezbednost njihove teritorije.

Član 32

Rad u objektu za skladištenje radioaktivnog otpada

1. Preduzeće obezbeđuje:

- 1.1. vođenje dokumentacije o bezbednosti kako bi se predstavilo stvarno stanje objekta za skladištenje radioaktivnog otpada;
- 1.2. funkcionisanje objekta u skladu sa usvojenim zahtevima za projektovanje i bezbednost;
- 1.3. poštovanje operativnih granica i uslova;
- 1.4. da se radiološki nadzor vrši pre, u toku rada i nakon zatvaranja objekta;
- 1.5. da se rad, održavanje, nadgledanje, inspekcija i testiranje upravljanja radioaktivnim otpadom vršiti u skladu sa važećim zakonodavstvom;
- 1.6. inženjersku i tehničku podršku u toku rada objekta;
- 1.7. primenu procedura za kategorizaciju i odvajanje radioaktivnog otpada;
- 1.8. pravovremeno obaveštavanje Agencije o incidentima koji utiču na bezbednost;
- 1.9. da se o promenama koje utiču na bezbednost objekta Agencija informiše pre njihovog izvršavanja;

1.10. primenu programa za prikupljanje i analizu relevantnog iskustva u radu;

1.11. planove za zatvaranje objekta za odlaganje koji se pripremaju i ažuriraju u toku svih faza rada objekta, uz korišćenje podataka prikupljenih tokom rada tog objekta, revidira Agencija.

Član 33

Nuklearne instalacije

Na predlog Agencije, vlada donosi pravilnik o nuklearnim instalacijama, uslovima lokacije, projektovanju, gradnji, komisioniranju, radu i dekomisioniranju nuklearnih instalacija, bezbednosnim zahtevima, sadržaju izveštaja analize bezbednosti, kao i ostaloj bezbednosnoj dokumentaciji koju će preduzeće sastaviti, koristiti i održavati.

Član 34

Rad nuklearne instalacije

1. Preduzeće obezbeđuje:

1.1. da se dokumentacija o bezbednosti iz člana 33 održava, kako bi se prikazalo stvarno stanje objekta;

1.2. da nuklearni objekat funkcioniše u skladu sa usvojenim zahtevima za projekat i bezbednost;

1.3. da se operativne granice i uslovi poštuju;

1.4. da se rad, održavanje, nagledanje, inspekcija i testiranje objekta vrši u skladu sa utvrđenim procedurama;

1.5. da je inženjerska i tehnička podrška na raspolaganju tokom radnog veka objekta;

1.6. pravoremeno informisanje Agencije o incidentima koji utiču na bezbednost;

1.7. da se o modifikaciji nuklearnog objekta, značajne za bezbednost obavesti Agencija;

1.8. programe za prikupljanje i analizu relevantnog iskustva o radu;

1.9. da se planovi za zatvaranje nuklearnog objekta pripremaju i ažuriraju uz korišćenje informacija prikupljenih tokom radnog veka objekta. Agencija revidira te planove.

GLAVA V TRANSPORT, BEZBEDNOST I NE ŠIRENJE

Član 35 Transport i tranzit radioaktivnog materijala

1. Na predlog Agencije, vlada donosi Pravilnik o transportu radioaktivnog otpada i nuklearnog materijala i zatvorenih izvora visoke aktivnosti na teritoriji Republike Kosova.
2. Transport radioaktivnog otpada, nuklearnog materijala ili zatvorenih izvorima visoke aktivnosti preko teritorije Republike Kosova podleže ovlašćenju Agencije.

Član 36 Fizička zaštita i bezbednost izvora

1. Na predlog Agencije, Vlada donosi Pravilnik o fizičkoj zaštiti bezbednosti radioaktivnih izvora i nuklearnog materijala.
2. Preduzeće koje raspolaže nuklearnim ili radioaktivnim materijalom najodgovornija je za obezbeđivanje fizičke zaštite tih materijala i odgovarajućih objekata i uspostavlja propisane mere sigurnosti i fizičke zaštite o sopstvenom trošku.
3. Putem odobrenja za obavljanje delatnosti, Agencija odobrava mere bezbednosti i fizičke zaštite.
4. Preko odgovornih bezbednosnih organa, Agencija obezbeđuje da se nuklearni i radioaktivni materijali zaštite od krađe ili zloupotrebe tokom međunarodnog transporta sve do prenosa odgovornosti na drugu državu.

Član 37 Nuklearno neširenje

1. Na predlog Agencije, vlada donosi pravilnik o bezbednosti nuklearnog otpada.
2. Nuklearni materijal na teritoriji Republike Kosova koristi se samo u miroljubive svrhe.
3. Samo ovlašćena preduzeća mogu posedovati obogaćeni nuklearni materijal.
4. Preduzeće uspostavlja sistem računovodstva i kontrole nuklearnog materijala koji poseduje. Krajem marta tekuće godine, preduzeće podnosi Agenciji Godišnji izveštaj za prethodnu godinu o svakoj promeni inventara.
5. Preduzeće odmah obaveštava Agenciju i Policiju Kosova o gubitku kontrole nad nuklearnim materijalom, neovlašćenom pristupu ili zloupotrebi koja obuhvata nuklearni materijal.
6. Preduzeće koje poseduje nuklearni materijal, u skladu sa ratifikovanim međunarodnim sporazumima obezbeđuje:

6.1. inspekciju na osnovnu međunarodnih sporazuma u prisustvu osoblja Agencije;

6.2. instalaciju, održavanje i rad opreme za nadzor i kontrolu nuklearnog materijala.

7. Agencija uspostavlja državni sistem za računovodstvo i kontrolu nuklearnog materijala i izveštava o podacima u skladu sa ratifikovanim međunarodnim sporazumima.

GLAVA VI VOĐENJE EVIDENCIJE I IZVEŠTAVANJE

Član 38 Vođenje evidencije

Preduzeće vodi dokumentaciju, registre i dokaze određene ovim zakonom i njegovim propratnim pravilnicima i stavlja ih na raspolaganje Agenciji.

Član 39 Izveštavanje

1. Svi događaji koji su značajni za bezbednost, nuklearnu bezbednost i zračenje odmah se prijavljuju Agenciji.

2. Preduzeća koja se bave ovlašćenim delatnostima, tehničkim uslugama, stručnjaci za zaštitu od radijacije i stručnjaci za medicinsku fiziku pripremaju godišnje izveštaje o svojim aktivnostima u protekloj godini i podnose ih Agenciji najkasnije do kraja februara tekuće godine.

3. Agencija priprema Godišnji izveštaj o zaštiti od radijacije i nuklearnoj bezbednosti i podnosi ga Vladi Republike Kosova.

GLAVA VII ZAŠTITA OD NE JONIZIRAJUĆEG ZRAČENJA

Član 40 Mere zaštite od ne jonizirajućeg zračenja

1. Na predlog Agencije, vlada donosi Pravilnik o merama koje teže zaštiti javnosti i radnika od efekata štetnih po zdravlje, kao rezultat njihove izloženosti ne jonizirajućem zračenju u intervalu frekvencije 0-300GHz, uključujući i sledeće:

1.1. granice izloženosti stanovništva ne-jonizirajućem zračenju:

1.2. zahteve za ovlašćenje za delatnosti koje prouzrokuju ne jonizirajuće zračenje;

1.3. odgovornosti preduzeća koja prouzrokuju ne jonizirajuće zračenje;

- 1.4. nadgledanje izloženosti ne jonizirajućem zračenju;
  - 1.5. tehničke, organizacione i druge mere za sprovođenje zaštite od ne jonizirajućeg zračenja;
  - 1.6. vođenje evidencije o izvorima ne jonizirajućeg zračenja i preduzećima koje ih koriste;
  - 1.7. vaspitanje i profesionalnu obuku osoblja u oblasti zaštite od ne jonizirajućeg zračenja.
2. Agencija preduzima mera za otkrivanje prisustva zračenja, nalaženje opasnosti, zaštitu životne sredine od ne jonizirajućeg zračenja i sistematskoj kontroli stepena ne jonizirajućeg zračenja u životnoj sedini;
  3. Ukoliko ispunjava uslove koje je odredila Agencija pravilnikom, preduzeće izrađuje program sistematskog istraživanja stepena ne jonizirajućeg zračenja životne sredine.
  4. Pravna lica iz stava 4 ovog člana, koja vrše sistematsko istraživanje stepena ne jonizirajućeg zračenja životne sredine, u obavezi su da u roku od jedne (1) godine, Agenciji predstave Godišnji izveštaj za prethodnu godinu, o rezultatima poslednjeg istraživanja, nakasnije do 31. januara tekuće godine.

Član 41

Kriterijumi za upotrebu izvora ne jonizirajućeg zračenja

1. Na predlog Agencije, vlada donosi Pravilnik o uslovima pod kojima preduzeće može koristiti izvore ne jonizirajućeg zračenja.
2. Preduzeće iz stava 1 ovog člana, može započeti sa korišćenjem izvora ne jonizirajućeg zračenja nakon što ispuni kriterijume za njihovo korišćenje.
3. Preduzeće koje koristi izvore ne jonizirajućeg zračenja u obavezi je da vodi evidenciju o tim izvorima i odredi lice odgovorno za implementaciju zaštite od ne jonizirajućeg zračenja.
4. Preduzeće koje koristi ne jonizirajuće zračenje obavezuje se da vrši stalna istraživanja merenja stepena ne jonizirajućeg zračenja životne sredine.
5. Preduzeće se obavezuje da sprovode prvu ocenu stepena ne jonizirajućeg zračenja, pre nego što započne upotrebu izvora ne jonizirajućeg zračenja.
6. Troškove ocene izvora padaju na teret korisnika ovih resursa.

Član 42

Vanredni događaji

1. Preduzeće je u obavezi da odmah, najkasnije dvadeset četiri (24) sata, obavesti Agenciju o vanrednom događaju.
2. Obaveštenje iz stava 1 ovog člana, sadrži podatke o okolnostima nastanka vanrednog

događaja, mestu nastanka, direktnoj opasnosti na ljudsko zdravlje kao i kratak opis preduzetih mera.

Član 43

Posebna merenja

1. Na zahtev Agencije, tehnička služba vrši posebna merenja, radi dokazivanja izloženosti životne sredine ne jonizirajućem zračenju.
2. Agencija je zadužena za troškove merenja iz stava 1 ovog člana, osim u slučaju da je merenjem utvrđena ne regularnost u radu ili prekoračenje granice emisije, u tom slučaju operater plaća troškove merenja.

GLAVA VIII

SPROVOĐENJE ZAKONA I INSPEKCIJA

Član 44

Inspekcija

1. Agencija sastavlja program inspekcije i godišnje planove inspekcije i vrši inspekciju imajući u vidu stepen i prirodu moguće opasnosti vezano za delatnost, opštu ocenu zaštite od zračenja u praksi, kao i stanje usklađenosti sa odredbama usvojenim u skladu sa ovim zakonom.
2. Agencija obezbeđuje:
  - 2.1. registrovanje i saopštavanje nalaza svake inspekcije ispitanom preduzeću. Ukoliko se nalazi odnose na jednog ili više spoljnih radnika, nalazi se saopštavaju i poslodavcu;
  - 2.2. stavljanje na raspolaganje javnosti planova i glavnih nalaza inspekcije;
  - 2.3. mehanizme za blagovremene informacije o zaštiti i bezbednosti, što se odnosi na važna iskustva stečena tokom inspekcija, incidente i nesrećne slučajeve o kojima je izvešteno, kao i odgovarajuće nalaze kod odgovarajućih strana, obuhvatajući proizvođače i snabdevače izvorima zračenja i odgovarajuće međunarodne organizacije.
3. Za sprovođenje odredaba ovog zakona, Agencija određuje inspektore profesionalnih kapaciteta za inspekcijski nadzor.
4. Funkcionisanje, zadaci i dužnosti inspektorata se regulišu podzakonskim aktom iz člana 8 stav 3 ovog zakona.

Član 45

Odgovornosti inspektora

1. Svaki put kada inspektor Agencije oceni da se aktivnost ili delatnost obavlja na način kojim se krši ovaj zakon, ne sprovođenjem pravilnika ili zahteva iz ovlašćenja i koja predstavlja opasnost po neposrednu povredu ili značajnu štetu po zdravlje, imovinu ili životnu sredinu, inspektor:

- 1.1. odmah nalože privremenu ili trajnu suspenziju aktivnosti ili delatnosti;
- 1.2. nalože subjektu da zabrani radnicima koji ne ispunjavaju važeće zahteve da se angažuju u aktivnostima ili delatnosti;
- 1.3. nalože se da nuklearni ili radioaktivni materijal koji potiče o suspendovane aktivnosti ili delatnosti bude bezbedno ili sigurno uskladišten;
- 1.4. nalože preduzimanje drugih mera za zaštitu ljudi ili životne sredine od štetnih efekata zračenja.

GLAVA IX KAZNE NE ODREDBE

Član 46 Krivična dela

1. Svako lice koje ne postupa u skladu sa ovim zakonom, pratećim pravilnicima ili uslovima ovlašćenja, podleže sankcijama, koje su propisane ovim zakonom.
2. Administrativne kazne koje je propisala Agencija mogu obuhvatiti suspenziju, modifikaciju ili opoziv ovlašćenja.

Član 47 Novčane kazne

1. Novčanom kaznom od od petsto (500) do hiljadu (1,000) evra, prekršajno se kažnjava pravno lice ukoliko:
  - 1.1. preduzeće ne registruje izvor zračenja u Agenciji;
  - 1.2. se domaći transfer, uvoz i izvoz izvora vrši između preduzeća koja nemaju odgovarajuće ovlašćenje za obavljanje ove delatnosti;
  - 1.3. preduzeće koji vrši transfer, o tome odmah ne obavesti Agenciju;
  - 1.4. preduzeće koje drži izvor ne obavesti odmah Agenciju o nestanku, značajnom curenju, krađi ili neovlašćenoj upotrebi izvora;
  - 1.5. preduzeće ne obezbedi odgovarajuće vaspitanje, obuku i informacije, posebno o opremi, svakom licu čiji zadaci zahtevaju specifičnu stručnost u zaštiti od zračenja, a naročito:
    - 1.5.1. izloženim radnicima;
    - 1.5.2. radnicima potencijalno izloženim napuštenim izvorima;

1.5.3 radnicima vanrednih situacija;

1.5.4. profesionalnim radnicima izloženim u zdravstvu.

1.6. ukoliko se pružanje obuke i podela podataka ne ponovi u odgovarajućim intervalima i ukolik se ne dokumentuje;

1.7. ukoliko preduzeće ne obezbedi radnicima medicinski nadzor priznate službe medicine rada i to:

1.7.1. medicinski nadzor izloženih radnika;

1.7.2. obezbeđenje medicinske klasifikacije radnicima;

1.7.3. vođenje medicinske evidencije.

1.8. preduzeće zapošljava ili klasifikuje radnika u kategoriju A za bilo koji period na specifičnom radnom mestu, čiji zdravstveni nadzor pokazuje da radnik nije za dotični zadatak;

1.9. ukoliko za zaštitu spoljnih radnika preduzeće ne obezbedi:

1.9.1. individualni radiološki nadzor koji spoljnim radnicima ne pruža zaštitu istu kao izloženim radnicima sa stalnim radnim odnosom u preduzeću;

1.9.2. direktno ili kroz ugovorne sporazume sa poslodavcem spoljnih radnika.

1.10. osoba koja otkrije ili ima saznanja o izvoru zračenja a ne obavesti odmah agenciju o vlasniku i mestu izvora;

1.11. ukoliko preduzeće ne uspostavi sistem za računovodstvo i kontrolu nuklearnih materijala koje poseduje ili ne podnese izveštaj Agenciji o svakoj promeni na inventaru svake godine pre kraja marta tekuće godinu za prethodnu godinu.

2. Novčanom kaznom od četiristo (400) do osamsto (800) evra kazniće se za prekršaj iz stava 1 ovog člana odgovorno lice pravnog subjekta.

3. Novčanom kaznom od osamsto (800) do hiljadu i petsto (1,500) evra kazniće se za prekršaj pravni subjekt:

3.1. ukoliko preduzeće odmah ne obavesti Agenciju za svaki značajan događaj kao što je gubitak kontrole nad izvorom, nesretan slučaj ili preterana izloženost ljudi;

3.2. ukoliko se bez ovlašćenja bavi aktivnošću;

3.3. ukoliko poseduje izvor radijacije koji nije registrovan u registar izvora;

3.4. ukoliko napusti radioaktivni materijal koji je pod kontrolu regulatora pre oslobađanja;

3.5. ukoliko prodaje ili pruža javnosti proizvode za potrošnju, u kojima je namerno povećana radioaktina supstanca, kada njihova upotreba nije opravdana;

3.6. ukoliko instalira gromobran ili detektore dima koji sadrže radioaktivne supstance;

3.7. ukoliko preduzeće ne izvrši procenu i sprovođenje organizacije zaštite od zračenja obezbeđivanjem:

3.7.1. operativne zaštite izloženih radnika;

3.7.2. zaštite radnica trudnica i dojilja;

3.7.3. operacionalne zaštite pripravnika i studenata;

3.7.4. konsultacije sa stručnjakom za zaštitu od zračenja;

3.7.5. organizacije na radnim mestima;

3.7.6. klasifikacije radnih mesta;

3.7.7. kontrolisanih i nadgledanih oblasti;

3.7.8. radiološkog nadgledanje radnog mesta;

3.7.9. kategorizacija izloženih radnika;

3.7.10. idividualnog nadzora označenosti radnika;

3.7.11. ocene izložene doze radnika;

3.7.12. ocene doze nesrećne izloženosti;

3.7.13. evidentiranja i izveštavanja o rezultatima;

3.7.14. pravila za pristup rezultatima nadgledanja individualne ozračenosti.

3.8. ukoliko Preduzeće ne prijavi doze koje su primili izloženi radnici organizaciji koja je odgovorna za nacionalni registar doza;

3.9. ukoliko Preduzeće ne obezbedi:

3.9.1. da medicinska izloženost opravda neto dobit zdravlja u odnosu na štetu koju izloženost može prouzrokovati;

3.9.2. da sve doze medicinske izloženosti za potrebe radio dijagnostike, interventne radiologije ili u cilju planiranja, uputstva i verifikacije, drže na najniže održivom nivou koji se razumno postiže;

- 3.9.3. određivanje odgovornosti uključenih u bilo kakvu medicinsku izloženost;
- 3.9.4. razvoj, održavanje i primenu procedura za sprovođenje medicinske izloženosti, uključujući i pružanje informacija obuhvaćenom osoblju i pacijentima;
- 3.9.5. ispunjavanje zahteva za obuku i priznanje opšteg lekara, stručnjaka medicinske fizike, kao i druge uključene pojedince;
- 3.9.6. da je oprema za medicinsko izlaganje delotvorna i da se održava i testira;
- 3.9.7. da se trudnice i dojilje identifikuju i tretiraju u skladu sa okolnostima;
- 3.9.8. preduzimanje svih opravdanih mera kako bi se smanjila mogućnost nesrećne ili ne namerne izloženosti lica, koja su medicinski izložena;
- 3.9.9. da se doze koje su rezultat medicinske izloženosti stanovništva ocene, a izloženim licima pruže saveti.
- 3.10. ne obezbedi:
- 3.10.1. funkcionisanje objekta u skladu sa odobrenim zahtevima projektovanja i bezbednosni;
- 3.10.2. poštovanje ograničenja i uslova rada;
- 3.10.3. funkcionisanje, održavanje, nadzor, inspekciju i testiranje upravljanja radioaktivnim otpadom u objektu vrši u skladu sa utvrđenim procedurama;
- 3.10.4. tehničku i inženjersku podršku objekta tokom životnog veka objekta;
- 3.10.5. sprovođenje procedura karakterizacije i odvajanja radioaktivnog otpada;
- 3.10.6. blagovremeno obaveštavanje Agencije o incidentima značajnim za bezbednost;
- 3.10.7. primenu programa za sakupljanje i analizu relevantnog operativnog iskustva i delovanje prema njihovim rezultatima;
- 3.10.8. planove za zatvaranje objekta drugačijeg od objekta za odlaganje, pripremu i ažuriranje upotrebom podataka prikupljenih u toku radnog veka objekta. Planove razmatra Agencija;
- 3.10.9. pripremanje i ažuriranje planova za zatvaranje objekta za odlaganje u toku svih faza objekta, uz upotrebu podataka prikupljenih tokom funkcionisanja objekta. Planove razmatra Agencija;
- 3.11. preduzeće, o svom trošku, ne odredi opisane mere bezbednosti i fizičke zaštite;
- 3.12. preduzeće odmah ne obavesti Agenciju i Policiju Kosova o gubitku kontrole nad

nuklearnim materijalom, neovlašćenom pristupu ili zloupotrebe koja obuhvataju nuklearne materijale;

3.13. preduzeće, koje drži nuklearni materijal u skladu sa ratifikovanim međunarodnim sporazumima ne omogućiti:

3.13.1. inspekciju na osnovu međunarodnih sporazuma u prisustvu osoba Agencije;

3.13.2. instalaciju održavanje i rad opreme za nadgledanje i kontrolu nuklearnog materijala.

4. Novčanom kaznom od petsto (500) do hiljadu (1,000) evra, kazniće se za prekršaj iz stava 3 ovog člana odgovorno lice pravnog subjekta.

5. Za prekršaje propisane odredbama ovog člana, nadležni sud vodi kazneni postupak i izriče kazne.

6. Prihodi prikupljeni od izricanja kazni slivaju se u budžet Kosova.

GLAVA X ZAVRŠNE I KONAČNE ODREDBE

Član 48 Donošenje podzakonskih akata

Na predlog Agencija za zaštitu od zračenja i nuklearnu bezbednost, za sprovođenje ovog zakona, vlada donosi podzakonska akta u roku od jedne (1) godine nakon stupanja na snagu ovog zakona.

Član 49 Prelazne odredbe

1. Laboratorije koje, za potrebe ovog zakona, vrše analize i merenja treba da se akredituju u roku od tri (3) godine, nakon stupanja na snagu ovog zakona.

2. Preduzeća koja obavljaju delatnost treba da registraciju radioaktivne izvore i o tome obaveste ili podnesu zahtev za ovlašćenje u skladu sa ovim zakonom, godinu dana nakon stupanja na snagu uredaba ovog zakona.

Član 50 Stavljanje van snage

1. Stupanjem na snagu ovog zakona prestaju da važe:

1.1. Zakon br. 04/L – 067 o Kosovskoj agenciji o zaštiti od zračenja i nuklearnoj bezbednosti.

1.2. Zakon br. 03 / L-104 o zaštiti od ne jonizirajućeg i jonizirajućeg zračenja i nuklearnoj bezbednosti;

Član 51
Stupanje na snagu

Ovaj Zakon stupa na snagu petnaest (15) dana nakon objavljivanja u Službenom listu Republike Kosova.

Zakon br. 06/L-029
30. mart 2018.

Proglašeno Ukazom Br. DL-015-2018, dana 20.04.2018, od strane Predsednika Republike Kosova Hashim Thaçi.